

národní
úložiště
šedé
literatury

Evidence v kostce 2 – Původci odpadů a ohlašování

Sequensová, Markéta; Česeneková, Lucie
2019

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-432034>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 28.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Původci odpadu a ohlašování

| Ing. Lucie Česeneková, Ing. Markéta Sequensová
CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Druhý z avizované série článků o evidenci a plnění ohlašovacích povinností v oblasti odpadového hospodářství je věnován původcům odpadů. Na základě vyhodnocení dat za rok 2017 a opakujících se dotazů ze strany ohlašovatelů bychom chtěly poukázat na některé problematické aspekty vedení jejich evidence.

Identifikace původce

V § 4 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, v platném znění (zákon), jsou obecně definovány tři typy původců odpadu:

- 1 **právnícké nebo fyzické osoby oprávněné k podnikání, při jejichž činnosti vznikají odpady,**
 - 2 **právnícké nebo fyzické osoby oprávněné k podnikání, které provádějí úpravu odpadů nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna povahy nebo složení odpadů (oprávněné osoby) a**
 - 3 **obec od okamžiku, kdy nepodnikající fyzická osoba (tzv. občan obce) odloží odpad na místě tomu určeném.**
- V tomto článku se budeme věnovat pouze prvnímu typu původců, tedy právníckým nebo fyzickým osobám oprávněným k podnikání, při jejichž činnosti vznikají odpady.

Identifikátorem původce ve smyslu zákona je jeho **IČO** (identifikační číslo osoby). Výjimkou jsou osoby bez přiděleného IČO (např. fyzické osoby vykonávající duševní nebo tvůrčí činnost podle autorského zákona, která nenaplnuje znaky podnikání podle obchodního zákoníku – umělci apod.) a některé zahraniční subjekty.

Pro přesnou **identifikaci a lokalizaci provozovny**, ve které k produkci odpadu dochází, užívají původci kromě adresních údajů také **IČP** (identifikační číslo provozovny), které by měla mít každá provozovna přidělené místně příslušným živnostenským úřadem dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském

podnikání, ve znění pozdějších předpisů, a které je možné dohledat na www.rzp.cz.

V případě, že provozovna nemá přidělené IČP, musí si pro účely evidence původce zvolit interní číslo, pro jehož tvorbu však platí několik základních pravidel, např.:

- může obsahovat maximálně 12 znaků (čísla i písmena),
- nesmí se podobat identifikačnímu číslu zařízení (IČZ), nesmí začínat písmeny CZ,
- nesmí být rovno nule, nesmí jít ani o řetězec nul,
- v případě vzniku odpadu mimo provozovnu (stavební činnost, údržba zeleně apod.) je jako IČP zvolen kód ORP (obce s rozšířenou působností) či SOP (správního obvodu hlavního města Prahy) na jehož území byla činnost prováděna. Více informací o používání IČP lze nalézt v metodice a sdělení Ministerstva životního prostředí (ministerstvo) ze dne 29. 6. 2016 (dostupné na https://www.mzp.cz/cz/identifikacni_cisla_provozoven_sdeleni).

Podle přílohy č. 2 (Přejímka odpadů do zařízení a předávání informací o vlastnostech přejímaných odpadů) vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (vyhláška) je původce povinen IČO a IČP, včetně dalších informací, písemně sdělovat osobě oprávněné k provozování zařízení k nakládání s odpady v případě jednorázového předání nebo při první z řady předávek odpadu.

Povinnosti původců odpadů

Obecné povinnosti původců odpadů jsou uvedeny v § 16 zákona. Podrobněji uvádíme některé vybrané povinnosti, na které se původci často dotazují:

- Každý původce je podle zákona a dle § 21 vyhlášky povinen vést **průběžnou evidenci** o množství a druzích jím produkováných odpadů a způsobech nakládání s nimi, ovšem ne na každého se vztahuje **roční ohlašovací povinnost**. Ta podle § 39 odst. 2 zákona vzniká v případě, že za kalendářní rok původce vyprodukoval nebo nakládal v součtu za všechny své provozovny a činnosti (souhrnně za IČO) s více než 100kg nebezpečných nebo 100t ostatních odpadů. Pokud během roku dojde u provozovny/provozoven ke **změně provozovatele (IČO)**, jsou na konci kalendářního roku povinni oba provozovatelé (původní i nový) zjistit, zda za dobu jejich provozu dosáhla produkce odpadu limitů pro vznik ohlašovací povinnosti a pokud ano, podají oba samostatná hlášení.
- **Roční hlášení o produkci a nakládání s odpady** podle přílohy č. 20 vyhlášky (roční hlášení) se zasílá do 15. února následujícího roku prostřednictvím Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP). K zaslání hlášení v platném datovém standardu mohou ohlašovatelé využít interaktivní PDF formuláře dostupné po přihlášení všem registrovaným uživatelům ISPOP, anebo softwarové nástroje třetích stran. Hlášení se podává samostatně **za každou provozovnu**, ve které došlo v ohlašovacím roce k produkci odpadu. V systému je poté každé hlášení vázáno na jedinečnou kombinaci IČO, IČP a IČZÚJ (identifikační číslo základní územní jednotky) provozovny. Původci ohlašují veškeré odpady, které během kalendářního roku vyprodukovali nebo s kterými

nakládali, a nikoli pouze odpady spadající do kategorie, u které došlo k překročení ohlašovacího prahu. Nelze kupříkladu ohlásit vznik pouze nebezpečného odpadu, u kterého bylo překročeno množství 100kg, a neuvést produkci odpadů ostatních, i když jich původce vyprodukoval méně než 100t. Příjemcem hlášení je ORP nebo SOP, které jsou místně příslušné provozovně, ve které odpad vznikl, nebo s ním bylo nakládáno.

- Původce je povinen **zařazovat** jím produkováné odpady pod jednotlivá katalogová čísla a kategorii podle odvětví, oboru nebo technologického procesu, v němž odpad vzniká a postupovat při tom podle § 4 až 8 vyhlášky č. 93/2016 Sb., o Katalogu odpadů (Katalog odpadů). V případě, že nelze odpad jednoznačně zařadit, je třeba se podle zákona obrátit na obecní úřad obce s rozšířenou působností, který podává návrh ministerstvu na zařazení odpadu podle Katalogu odpadů. Ministerstvo v souladu s § 5 zákona odpad zařadí.
- Produkuje-li původce **nebezpečný odpad**, je povinen zajistit dostatečné písemné a grafické označení tohoto odpadu a zpracovat identifikační list tohoto odpadu (dle § 13 zákona). V souvislosti s přepravou nebezpečných odpadů jsou povinnosti vyjmenovány v § 24 a § 40 zákona. Ohlašovací povinnosti pro přepravu nebezpečných odpadů je možno splnit přes portál SEPNO (<https://www.sepno.cz/>).
- Původce může **odpad předat** pouze osobám dle zákona oprávněným k jeho převzetí. Původce si musí před předáním odpadu ověřit existenci a platnost souhlasu Krajského úřadu pro provozování zařízení partnera, kterému odpad předává. Každá oprávněná osoba má přidělené identifikační číslo zařízení (IČZ), jehož platnost si lze zkontrolovat ve veřejně přístupném Registru zařízení a spisů (RZ), který je k dispozici na adrese <https://isoh.mzp.cz/RegistrZarizeni/Main/Vyhledat>. **Výjimku** představuje předání odpadu podobného komunálnímu obci, v tomto případě musí mít původce uzavřenou písemnou smlouvu o tzv. **využívání obecního systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů dle § 17 odst. 4 a 5 zákona**. Smlouva musí obsahovat výši sjednané ceny za tuto službu, rovněž by měla uvádět příslušné odpady kategorie 20, se kterými je původce do systému zapojen. V ročním hlášení je na listu č. 1 v sekci informace o samostatné provo-

zovně nutné uvést toto zapojení do obecního systému a pomocí číselníku vybrat odpady, se kterými je původce zapojen. Na listu č. 2 se pak uvádí produkce a předání těchto odpadů obci, přičemž do čísla provozovny se uvede IČP, které obec zapojenému původci sdělí.

Další výjimku, kdy odpad nemusí být předán oprávněné osobě, představuje předávání odpadu mezi provozovny příslušnými ke stejnému subjektu (stejně IČO).

Specifické způsoby evidence původců

- **Hlášení za činnost.** Mezi původci existuje řada subjektů, kterým odpad nevzniká v klasických stacionárních provozovnách, ale například během prací prováděných na území vybraného ORP/SOP (stavební práce, servisní činnost aj.). V případě vzniku ohlašovací povinnosti podává původce jednotlivá hlášení na každé ORP/SOP, na jejichž území byla činnost vykonávána. Hlášení se podává jako součet produkce na území daného ORP/SOP (nikoliv za každou stavbu na daném území). Do informací o provozovně je potřeba v takovém případě uvést místo IČP kód ORP/SOP, do políčka „Název provozovny“ a „Ulice“ např. „Stavební činnost na ORP“.
- **Produkce a nakládání s kaly.** V dalších číslech Odpadového fóra vyjde na toto téma samostatný článek.
- **Lékárny.** Lékárny představují subjekty, které nejsou oprávněnými osobami ve smyslu zákona o odpadech, ovšem zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech, ve znění pozdějších předpisů, jim ukládá povinnost přijímat nepoužitelná léčiva od občanů (resp. fyzických nepodnikajících osob). Pro evidenční potřeby lékáren byl v říjnu 2018 vydán Ministerstvem životního prostředí detailní Postup dle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, při nakládání s nepoužitelnými léčivy a cytostatiky, která byla převzata lékárnami od občanů, dle zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech (§ 88 a § 89), dostupný na adrese https://www.mzp.cz/cz/nepouzitelna_leciva_cytostatika. V tomto materiálu jsou uvedeny náležitosti týkající se evidence a podávání ročního hlášení lékáren (katalogová čísla nepoužitelných léčiv, záznam příjmu léčiv od občanů aj.).
- **Evidence měst a obcí.** K této problematice se vrátíme v jednom z dalších příspěvků.

Nejčastější chyby v ročním hlášení

Na základě zkušeností z předchozích ohlašovacích období CENIA ve spolupráci s ministerstvem vytvořila propracovaný systém kontrol, které mají minimalizovat možné chyby v hlášeních. Kontroly jsou nastaveny jak v samotných PDF formulářích a na serveru ISPOP, tak i dále v programech ke zpracování dat na ORP a v Informačním systému odpadového hospodářství (ISOH), který provozuje CENIA. Přesto se některé chyby každoročně opakují.

- **Jednotky.** Množství odpadů se ve všech hlášeních podáváných podle zákona o odpadech uvádí v tunách.
- **Zadávaní IČP partnera (oprávněné osoby) namísto jeho IČZ.** Je povinností původců zadávat do své evidence IČZ partnerských subjektů. Kontrolní mechanismy formuláře pro roční hlášení obsahují kontroly na užívání IČZ u partnerských subjektů, které v případě zadání IČP vyhodnotí předání jako neoprávněné.
- **Používání kódů nakládání, které původcům odpadu nepřísluší.** Původce může odpad pouze produkovat a předávat jej oprávněné osobě. Velmi často je problémem s evidencí vedlejších produktů, které jsou v rámci provozovny vyprodukovány a zároveň dále zpracovány. Splňuje-li materiál definici vedlejšího produktu (dle § 3 odst. 5), nemá být jeho produkce a další využití evidováno v ročním hlášení (resp. v evidenci odpadů obecně). Také prevence vzniku odpadu, jakou je např. komunitní kompostování v obcích, není předmětem ohlašování.

V případě dotazů týkajících se evidence či práce s ISPOP je možné celoročně využít písemnou podporu EnviHELP (<https://helpdesk.cenia.cz>). Na webu ISPOP jsou dále k dispozici podrobné manuály pro podání hlášení prostřednictvím PDF formulářů.

V příštím čísle Odpadového fóra se v rámci série Evidence v kostce budeme věnovat evidenci měst a obcí. □

Poznámka: Všechny použité zdroje jsou v celém rozsahu citovány v textu článku.